

TRAFİK EĞİTİM KAMPANYASINA FARKLI BİR YAKLAŞIM (ELAZIG ÖRNEĞİ)

Feyzullah ARSLAN
Emniyet Genel Müdür Yardımcısı

I-GENEL OLARAK TRAFİK

A-TRAFİĞİN GENEL TANIMI:

Genel olarak trafik; “Yayaların, hayvanların ve araçların karayolları üzerindeki durum ve hareketleri” şeklinde tanımlanmaktadır.Yük ve yolcu taşımacılığında karayolundan başka demiryolu,deniz ve havayolu gibi farklı alternatifler varsa da, her ülkede ve özellikle ülkemizde çeşitli nedenlerle karayollarını kullanma zorunluluğu bulunmaktadır. Ayrıca ilerleyen bölümlerde de değineceğimiz gibi, karayolu trafiğinin şehirlerarası ve özellikle de şehir içi yollarda insanların güncel yaşamlarının bir parçası olması, iyi düzeyde bir işleyişin sağlanamaması durumunda, doğacak zararların sadece maddi kayıplarla sınırlı kalmaması, sosyal ve psikososyal etkilerinin olması, karayolu trafiği üzerinde durma zorunluluğunu doğurmaktadır.

Dünyada trafik kazaları sonucunda; her yıl 800 bine yakın kişinin öldüğü, 15 milyon insanın da yaralandığı tahmin edilmektedir. Ülkemizle ilgili bir sayısal tablo sunmak gerekirse; 2000 yılında trafik kazaları nedeniyle 3.941 kişi yaşamını kaybetmiş 115.877 kişi ise yaralanmıştır. Bu can kaybının yanında; 2000 yılı trafik kazalarının ülkemize maliyeti 6.2 katrilyona karşılık gelmektedir.

Bu ekonomik maliyetin yanı sıra, trafik kazalarının mağdurları ve yakınları üzerindeki olumsuz psikolojik ve fizyolojik etkileri büyük boyutlardadır. Örneğin Avrupa ülkelerinde trafik kazalarında ölenlerin yakınlarından 800 kişi üzerinde yapılan bir ankette, kazayı takip eden 3 yılda %37 sinin intihar etme hissine kapıldığı, %64 ünün ise bunalıma girdiği ortaya çıkmıştır. Türkiye ölçeğinde uygulanan bir ankette ise, 240 ölü yakınının %50’si uykusuzluk, %39.2’si sinirlilik, içe kapanma sorunlarıyla karşılaştıklarını ifade ettiği görülmüştür.

Bu somut kaza ve olumsuz etkilerine ilişkin sayısal tablonun ürkütücü olduğu açıkça görülmektedir.Ancak kazalar, trafik olgusunun olumsuz etkilerini gösterici tek unsur değildir.Kazalar meydana gelmese bile, sağlıksız işleyen bir trafik sisteminin bireysel ve toplumsal ölçekte yarattığı yaşamsal sorunlar ve davranış bozuklukları üzerinde durulması gereken büyük ve ayrı bir alandır.

Günümüzde trafik olgusunun bir sistem işleyişi, unsurları, doğurduğu kazalar ve etkileriyle beraber güncel yaşamımızın bir parçası haline gelmesi üzerinde durmak gerekmektedir.Trafik alanı, kentte yaşayan bir insanın günün önemli bir zaman diliminde yoğun olarak içinde bulunduğu, etkilerine doğrudan maruz kaldığı, tüm formel ve informel eğitiminin oluşturduğu davranışlarını sergilediği, hem bu eğitim alanı hem de bir uygulama alanıdır. Bu bağlamda, başta belirttiğimiz trafik tanımına “karayollarının çevresel komşuluklarını;sürücü ve yayaların genel kültür bilinci ve

eğitimlerini; araçların üretim ve bakım koşullarını” ekleyerek, bu “sorunsal alana” kapsamlı bir yaklaşım çerçevesinde müdahale etme zorunluluğu vardır.

İfade etmek gerekir ki; sosyo ekonomik ve psikolojik etkileriyle önem kazanan “trafik olgusu”, günümüzde “yol ve trafik mühendisliği” temel desteğinin, eğitim faaliyetlerinin, denetim ve yasal düzenleme etkinliklerinin, ilk ve acil sağlık hizmetlerinin oluşturduğu yüksek teknikler ve gelişmiş yöntemler içeren multidisipliner bir karakter kazanmıştır. Ülkemiz ölçeğinde, trafik sorunuyla ilgili kişi, kuruluş, eğitim ve yatırımların yeterli düzeyde ortaya konulmaması bir eksiklik olarak değerlendirilmektedir.

Karayolu trafik güvenliğinin sağlanmasında %60’ın üzerinde rolü olan mühendislik tedbirlerinin uzman kamuoyumuz dışında bilinmemesi, bu alana yönelik bilimsel araştırma ve uygulamaların yakın zamanlarda gerçekleştirilmeye başlanması bu durumun önemli bir göstergesidir. Halbuki yapılan araştırmalar göstermektedir ki, trafik kazalarının ana nedenlerinin başında söz konusu hizmetlerin eksikliği gelmektedir. Ülkemizde bu eksiklikler arasında; bölünmüş yollarımızın azlığı, yol yatay ve düşey işaretlerinin eksikliği, her geçen gün artan otopark ihtiyacı ve bu ihtiyacın giderilememesi en fazla dikkati çeken unsurlardır. Bu yapısal mühendislik hizmetleri eksikliğine nüfusu hızla artan şehirlerdeki çocuklar için oyun sahalarının, semt pazarları ve bir kısım sosyal, sportif etkinlikler için yer tahsisinin yapılmaması, taşıtların bakım ve teknik muayenelerinin eksikliğini de ilave etmek mümkündür. Elbette ki, trafik alanındaki eksikliklerimiz bunlardan ibaret değildir. Eğitim, denetim ve yasal düzenleme ile acil sağlık hizmetlerinin yetersizliği de yadsınamaz bir gerçektir. Nihayet sağlıksız gelişen kent kültürümüz, toplumsal alışkanlıklarımız trafik olgusunun olumsuzluklarını arttırıcı bir nedenler dizgesini oluşturmaktadır.

Genel ve kapsamlı bir geliştirme ve sorun çözme projesinde; “çok disiplinli trafik sorunsalının” birbirinden farklı birçok kurum ve kuruluşun etkin çalışmalarıyla yer alması zorunluluğu ortaya çıkmaktadır. Modern iş analizi ve proje mühendisliği çerçevesinde etkin ve birbirini tamamlayıcı bir koordinasyon misyonunun icrası aynı düzeyde bir zorunluluktur.

Bu teorik çerçeve içinde; trafikle ilgili kurum ve kuruluşlar, sağlıklı bir denetim için trafik polisliği hizmetleri, bütün düzeyleriyle trafik eğitimi etkinlikleri belirtilecek ve trafik eğitimi kampanyaları bağlamında gerçekleştirmiş olduğumuz “**Elazığ saha örneği**” ayrıntılı olarak sunulacaktır. Sunum içerisinde trafik olgusunun sorumlu aktörlerinden biri olan polis örgütünün, halkla beraber uygulanan bir proje çerçevesinde elde edilen olumlu sonuçlara dikkat çekilecektir.

B.GÖREVLİ KURULLAR, KURULUŞLAR VE KOMİSYONLAR

1-GÖREVLİ KURULLAR

a-Karayolu Güvenliği Yüksek Kurulu:

Başbakanın başkanlığında, Adalet, İçişleri, Maliye, Milli Eğitim, Bayındırlık ve İskan, Sağlık, Ulaştırma, Orman Bakanları ve Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü’nün bağlı olduğu Bakan ile Jandarma Genel Komutanı, Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarı, Emniyet Genel Müdürü ve Karayolları Genel Müdüründen oluşur.

b-Karayolu Trafik Güvenliği Kurulu,

Emniyet Genel M¼d¼rl¼đ¼ Trafik Hizmetleri Başkanının başkanlığında, Karayolu Güvenliği Y¼ksek Kurulu'na katılan kamu kurumlarının en az Daire Başkanı seviyesinde görevlileri, Jandarma Genel Komutanlığı, T¼rk Standartları Enstit¼s¼ Başkanlığı, T¼rkiye řof¼rler ve Otomobilciler Federasyonu Temsilcisi ile İşişleri Bakanlığınca uygun g¼r¼len trafik ile ilgili üniversite, T¼rkiye Mimar ve M¼hendis Odaları Birliği, T¼rkiye Trafik Kazalarını Önleme Derneği ve Trafik Kazaları Yardım Vakfı'nın birer temsilcisi ve Başkent B¼y¼křehir Belediye Başkanından oluşur.

2-G¼REVLİ KURULUşLAR

- 1.Emniyet Genel M¼d¼rl¼đ¼
- 2.Karayolları Genel M¼d¼rl¼đ¼
- 3.Milli Eğitim Bakanlığı
- 4.Sağlık Bakanlığı
- 5.Ulaştırma Bakanlığı
- 6.Tarım ve K¼yiřleri Bakanlığı
- 7.Orman Bakanlığı
- 8.Belediyeler

3-KOMİSYONLAR

1.İl ve İlçe Trafik Komisyonları

a)Kuruluş:

İl sınırları içerisinde mahalli ihtiyaç ve şartlara g¼re trafik d¼zeni ve güvenliği bakımından, illerde Vali veya yardımcısının başkanlığında, Belediye, Emniyet, Jandarma, Milli Eğitim, Karayolları ve T¼rkiye řof¼rler ve Otomobilciler Federasyonu'na bağlı ilgili odanın temsilcileri; Valilikçe uygun g¼r¼len trafikle ilgili üniversite, oda, vakıf ve kamuya yararlı dernek veya kuruluşların birer temsilcisinden oluşan İl Trafik Komisyonu, ilçelerde Kaymakamın başkanlığında, aynı kuruluşların y¼neticileri veya g¼revlendirecekleri temsilcilerinin katıldığı İlçe Trafik Komisyonu kurulur.

4-SİGORTA şİRKETLERİ

Trafik kazaları insanların ¼l¼m¼ veya sakatlanması, beşeri kaynakların kaybına yol açmakta ve bu insanların yerine başkalarını getirmek,onları yetiştirmek, eğitmek ve hazırlamak gerekmekte, sosyal ve ekonomik y¼nden zorluklara neden olabilmektedir.

Trafik kazalarının ¼ gurup için zorlukları vardır.Bu zorluklar ilk olarak h¼k¼metler, ikincisi taşıt sahipleri ve ¼¼nc¼ olarak halk içindedir.

Ekonomik kayıplar ve riskler g¼z ¼n¼ne alındığında, devletler, trafik kazalarına karşı toplumun zararının karşılanması ve korunması için tedbir almak zorunda kalmışlardır.İşte bu bağlamda karşımıza sigorta şirketleri çıkmaktadır.

C-TRAFİK HİZMETLERİNDE POLİSİN ROLÜ

Denetim ve yasal düzenleme faaliyetleri çerçevesinde polis tarafından yerine getirilen görev ve yetkilerin önemli bir rolü bulunmaktadır.Modern Management ilkelerinin uygulanmasında, gerçekleştirilen proje ve etkinliklerin değerlendirilmesi ve denetlenmesi amaçların gerçekleştirilmesinde zorunludur.Bu bağlamda, mevcut trafik durumunun ve işleyişinin uzman görevlilerce yasal ve teknik açıdan denetimi yaşamsal bir rol oynamaktadır.

Görev ve Yetkiler

a)Araç ve sürücülerde gerekli belge ve gereçleri, sürücülerin ve karayolunu kullanan diğer kişilerin kurallara uyup uymadığını denetlemek,

b)Duran ve akan trafiği düzenlemek ve yönetmek,

c) Trafik kazalarında trafik kaza tespit tutanağı düzenlemek,

d) Trafik suçu işleyenler hakkında tutanak düzenlemek,

e)Trafik kazası neticesinde hastalanan veya yaralananların bakımlarını sağlayacak tedbirlerin süratle alınmasına yardımcı olmak ve yakınlarına haber vermek,

f)Araçların tescil işlemlerini yaparak belge ve plakalarını vermek,

g)Sürücülerin belgelerini vermek,

h)Ülke çapında taşıtların ve sürücülerin sicillerini tutmak, teknik ve hukuki değişikliklerini işlemek, istatistiki bilgileri toplamak ve değerlendirmek,

i)Trafik kazalarının oluş nedenleri ile ilgili tüm unsurları kapsayan istatistik verileri ve bilgileri toplamak, değerlendirmek, sonuçlarına göre gereken önlemlerin alınmasını sağlamak ve ilgili kuruluşlara teklifte bulunmak,

j)Hasar tazminatı ödemelerini hızlandırmak amacıyla, sigorta şirketlerince istenecek gerekli bilgi ve belgeleri vermek,

k)Ayrıca Karayolları Trafik Kanunu ve bu Kanuna göre çıkarılmış olan yönetmeliklerle verilen diğer görevleri yapmaktır.

Polis söz konusu denetim görevlerini yürürlükteki mevzuata göre icra ederken, iki amacın gerçekleştirilmesine yönelik etkinlik göstermektedir; son derece önemli olan “Yasal denetim” görevinin yanında, aynı derecede önemli bir eğitim hizmetinin sunulması.Uygulama yaşam alanı içerisinde, somut davranış ve hataları belirleyen, yerinde yasal ceza ile beraber teknik uyarıları da öngören bu “eğitim misyonu” çağdaş ve etkin eğitim yöntemleriyle benzerlik taşımaktadır.

Başka bir açıdan ise; trafik polisi kaza riskinin kol gezdiği karayolu akışı içinde canlı bir sinyalizasyon işlevi görmektedir.Cezai işlemler bakımından sert görünümlü polisimiz, sürücü ve yayalara yönelik uyarılarıyla, teknik içerikli bir halkla iletişim gerçekleştirme imkanına sahip bulunmaktadır.

II. KARAYOLU TRAFİK GÜVENLİĞİ EĞİTİMİ

A- Okul Öncesi Trafik Eğitimi

Türkiye’de okul öncesi trafik eğitimi; kreşlerde, çocuk kulüplerinde ve aileler tarafından verilmektedir. Ancak, ülkemizin ekonomik şartları ile bağlantılı olarak okul öncesindeki bütün çocukların kreş yada çocuk kulüplerine gidememesi, buralarda verilen eğitimleri alamaması, ailelerde ise ebeveynlerin doğru ve çocuklar için gerekli trafik risk bilgilerini bilmemeleri yada bilinen doğru davranışları çocuklara aktaramamalarından dolayı genel anlamda okul öncesi yaştaki çocuklar trafik konusunda eğitimsiz ve bilinçsizdirler.

B- İlköğretim Okullarındaki Temel Trafik Eğitimi

2918 sayılı Karayolu Trafik Kanunumuzun 125. maddesi gereğince ilköğretim okullarının 6 ve 8. Sınıflarında temel trafik bilgisi dersi verilmektedir. Ancak, yukarıda maddelerde de sayıldığı gibi, okul öncesi yeterli eğitim alınmaması; ilköğretimin tüm sınıflarında trafik eğitimini zorunlu kılıyorken müfredat programının doluluğundan dolayı sadece iki sınıfta verilmekte ve trafik bilgisinden yoksun çocuk 6. sınıfa kadar trafik konusunda eğitilmemektedir. Bunun yanısıra verilen eğitimin direkt günlük yaşama dönük olmaması, eğitim veren öğretmenlerin alan uzmanı olmaması gibi sebeplerden dolayı istenilen randıman alınamamaktadır.

C- Örgün Trafik Eğitimi (Sürücü Okulları)

Yasa gereği, sürücü belgesi almak isteyen kişiler özel sürücü okullarına müracaat ederek Milli Eğitim Bakanlığınca belirlenen konu ve sürede eğitim almak ve bu eğitim sonucunda yapılacak sınavda başarılı olmak zorundadırlar. Ancak, uygulamada sürücü okullarının eğitim müfredatının risk bilgilerine yönelik olmayıp teori üzerine kurulduğu, eğitimcilerinin ve eğitim materyallerinin Avrupa birliği standartlarında olmaması eğitimin kalitesini düşürmekte ve yeterli bilgi-beceriye sahip olmayan sürücülerin trafiğe katılmalarına sebep olmaktadır. İlgili kurumların da sürücü okulları üzerindeki denetim mekanizmasını yeterince yerine getirememesi sorunu her gün daha da büyüterek karşımıza çıkarmaktadır.

D- Yasa gereği Trafik Eğitimi

2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu Madde 125’e göre radyo ve TV’ler haftada yarım saat trafik eğitimi vermek zorundadırlar. Ancak, gerek gösterilen yayınların eğitimin amaçları ile örtüşmemesi ve bu eğitimlerin 24:00’den sonra izleyicinin olmadığı saatlerde yayınlanması istenilen amaca hizmet etmemektedir. Bu yayınlar tüm vatandaşların televizyon seyrettikleri saatlerde verilmelidir.

III. TRAFİK EĞİTİM KAMPANYASI (ELAZIĞ ÖRNEĞİ)

A- KAMPANYANIN AMACI VE HEDEF KİTLESİ

Elazığ ilimiz ölçeğinde İl Emniyet Komisyon Kararı çerçevesinde Ocak 2001 tarihi itibariyle başlatılan trafik eğitim kampanyası; “söz konusu ölçekte trafik sisteminde aktif unsurlar (her tür araç sürücüsü), trafik olgusundan etkilenenler (ilk ve ortaöğretim öğrencileri, yayalar) için olumlu trafik davranışı doğuracak eğitim ve etkileme çalışmalarını gerçekleştirme amacını benimsemiştir.

B. İZLENEN YOL VE YÖNTEMLER

Her türlü güzelliğin kaynağı eğitimidir inancı ile hareket edilerek amaç ve hedef kitlenin belirlenmesinde trafik olgusunu olumlu ya da olumsuz yönde etkileyen aktif unsurlar ile etkilenen unsurların net olarak tanımlanmasına özen gösterilmiştir. Böylelikle amacın gerçekleşmesi için verilecek eğitimlerin ve uygulanacak yöntemlerin içerikleri özel olarak hazırlanmıştır. Çağdaş yönetim mühendisliği ilkelerine uygun olarak; her unsura kendilerine özgü sorumluluklarının ve davranış modellerinin benimsetilmesi öngörülmüştür. Her bir unsur için gerekli ve yararlı eğitimler ve bilgi birikiminin aktarılması üzerinde yoğunlaşmıştır. Hiçbir trafik unsuru ise, yarar ve gereklilik taşımayan bilgi ve yönlendirmeleri edinmeyle karşı karşıya kalmamıştır.

Öncelikle 1. derecede denetimle yetkili mahalli trafik polisi teşkilatlanması, personeli ve lojistik imkanları tespit edilerek görevlendirmeleri yapılmıştır. Ayrıca kampanya sloganı olarak “Elazığ’da ikibinbir, Trafikte Tedbir, Uymayanlara Tekdir, Uyanlara Takdir, Takdirin Kaynağı Eğitimdir” sloganı belirlenmiş ve trafik eğitim kampanyasına çağrı adı altında on kıtalık bir şiir yazılarak tüm Elazığlılar kampanyaya davet edilmiştir.

Kampanya çerçevesinde öncelikle personelin eğitimi gerçekleştirilmiştir. Bu eğitim, uyum eğitimi, briefing ve emir-talimatların personele tebliği şeklinde yöntemlerle icra edilmiştir. Personel eğitiminde üzerinde yoğunlaşacak konular mevcut trafik kazaları istatistiklerinin değerlendirmesi sonucu belirlenmiş, ortaya çıkan aksaklıkların giderilmesi üzerinde durulmuştur.

Bu çalışmalar çerçevesinde; Elazığ ilinde en çok ihlal edilen 10 (on) trafik kuralı saptanmıştır. Bunlar:

1. Kavşaklarda geçiş önceliğine uymamak,
2. Yakın takip sonucu arkadan çarpmak,
3. Uykusuz, yorgun ve dalgın araç kullanmak,
4. Hız kurallarına uymamak,
5. Doğrultu değiştirme kurallarına uymamak,
6. Kırmızı ışıktaki geçmek,
7. Hatalı sollama yaparak şerit tecavüzünde bulunmak,
8. Manevra kurallarına uymamak,
9. Alkollü araç kullanmak,
10. Geçme yasağı olan yerlerden geçmek.

İhlal edilen 10 kuralın saptanması çok yönlü amaçlar içermektedir:

- a) Büyük zararlara yol açan trafik kazalarının basit 10 adet kural ihlalden kaynaklandığı
- b) Bu somut ihlallerin eğitim ve sonucunda oluşacak bilinçlenme yoluyla kolayca çözümlenebileceği vurgusunu taşımıştır.

10 Eğitim Modülü temelindeki eğitimin gerçekleştirilmesi amacıyla 08.01.2001 tarihinde yapılan İl Emniyet Komisyonu Toplantısında, Emniyet Müdürlüğü’nün teklifine istinaden 08.01.2001 tarih ve 275 sayılı Kararla Emniyet Müdürlüğü organizasyonunda, yasanın görev ve yetki verdiği kamu kurum ve kuruluşları ile diğer kuruluşların, sivil toplum örgütlerinin, yazılı ve görsel basın,

toplumu meydana getiren bireylerinde desteğini alarak bilgilendirme ve bilinçlendirme amacıyla “Elazığ’da ikibinbir, Trafikte Tedbir, Uymayanlara Tekdir Uyanlara Takdir Takdirin Kaynağı Eğitimdir” sloganından hareketle 22.01.2001 tarihinden itibaren “Trafikte Eğitim Yılı” ilan edilmiştir.

Aynı tarihte Trafik Eğitim Yılı kampanyasının ilan amacıyla, Emniyet Müdürlüğü brifing salonunda bir basın toplantısı yapılmıştır.

1. Sorumlu Ve Uzman Kuruluşlar İle Kişilerin Belirlenmesi

Bu basın toplantısını takiben, trafikle ilgili olarak koordinasyon içinde yer alacak kuruluşlar ve katkıları belirlenmiştir.

Bu kuruluşlar yerel planda;

- a) Fırat Üniversitesi Rektörlüğünün
 - b) İl Jandarma Komutanlığının
 - c) İl Emniyet Müdürlüğünün
 - d) Karayolları 8.Bölge Müdürlüğünün
 - e) Milli Eğitim Müdürlüğünün
 - f) İl Sağlık Müdürlüğünün
 - g) Tic ve Sanayi Odası Başkanlığının
 - h) Şoförler ve Otomobilciler Odası Başkanlığı
- temsilcilerinin katılımıyla yapılabilecek çalışmalarla ilgili bu kuruluşların yapabileceği katkılar belirlenmiştir.

Bunun yanında; Kampanyaya destek sağlanması amacıyla fikri ve önerileriyle katkıda bulunabilecek kuruluş ve kişilere başvuruda bulunulmuştur. Fikir ve öneri edinmede, aşağıda sunulduğu gibi son derece geniş bir yelpazenin oluşturulmasına özen gösterilmiştir.

Emniyet Genel Müdürleri ve Daire Başkanlarının adlarına; •Polis Koleji, Polis Okulu ve Polis Moral Eğitim Merkezi Müdürlerinin adlarına, •Emniyet Müdürlerinin adlarına, •İlçe Kaymakamlarının adlarına, •Elazığ Milletvekillerinin adlarına, •Elazığ Belediye Başkanı ve ilçe Belediye Başkanlarının adlarına, •İl Genel Meclis üyelerinin adlarına, •Belediye Meclis Üyelerinin adlarına, •İlçe Emniyet Müdürlerinin adlarına, •Ulusal Basınımızın köşe yazarlarının adlarına, •Yerel Basınımızın köşe yazarlarının adlarına.

•Yerel gazete ve TV Müdürlerinin adlarına, •Trafik Kazalarını önlemede çalışmalar yapan Prof. Dr. Rıdvan EGE, •Avukat Hitai GÜNEŞ, •Prof Dr. Tosun TERZİOĞLU, •Prof. Dr. Nadir YAYLA, •Trafikte Ortak Anlayış Platformuna ve Cengiz EREN’in adlarına, •İlk öğretim ve lise Müdürlerinin adlarına, •Mahalle Muhtarlarının adlarına, •Yerel Dergi sahiplerinin adlarına, •Yerel Dernek Başkanlarının adlarına, •Yerel Radyo Müdürlerinin adlarına, •Elazığ’da kayıtlı bulunan Fahri Trafik Müfettişlerinin adlarına, •Elazığ dışında faaliyet gösteren Elazığ’lılar Derneği Başkanlarının adlarına, •Elazığ’da faaliyet gösteren sürücü kurs müdürlerinin adlarına, •Merkez Teşkilatı Birim Amirleri adlarına olmak üzere toplam **807 adet kuruluş ve kişiye duyuru yapılmıştır**. Ayrıca Müftülüğün camilerde vaaz vermesi için yazı yazılmıştır.

2. Kampanya Çerçevesinde Hazırlanan Pankart Ve Afişler

Trafik Eğitimi Kampanyasında; sorumlu birim personeliyle gerçekleştirilen teknik bilgi edinme ve değerlendirme toplantıları kadar, olumlu trafik davranışlarının

“basit ve anlaşılabilir ve düşündürücü” sloganlarla hedef kitleye benimsetilmesine önem verilmiştir. Bilindiği gibi, söylenenler anlaşıldığı ölçüde bilinçlenme için yararlı olabilmektedir. Bu amaçla aşağıda sloganlar üretilmiş ve toplumun görebileceği yerlerde afiş ve pankartlarda sergilenmiştir:

- Elazığ’da ikibin bir, Trafikte Tedbir, Uymayanlara Tekdir, Uyanlara Takdir, Takdirin Kaynağı Eğitimdir
- Elazığ’da 2001, Trafikte Eğitim Yılı. Trafik Kurallarına Uyarak Kendimizi Hayata Bağlayalım.
- Elazığ’da 2001, Trafikte Eğitim Yılı. Trafik Kurallarını Bilmek ve Uymak Erdemdir, Trafik Kazalarını Erdemli İnsanlar Bitirecektir.
- Ne Savaş, ne Afet, Trafikte Felaket, Tek Çare Kurallara Riayet.
- Elazığ’da 2001 Trafikte Eğitim Yılı, Hızımı Şimdi mi ? Yoksa Hastahanede mi Keseceksiniz?
- Bir Düşün! Trafik Kurallarına Uysan Ölür müsün ? (İki anlamlı – Kızmak ve rica)
- Elazığ’da 2001 Trafikte Eğitim Yılı. Eğitimle, Amacımız Düşündürmektir.
- Trafik Güvenliğinin temeli Tedbirdir. Trafikte Tedbir Ömür boyu sürecektir.
- Misafirlerimize Tanıdığımız Kapıdaki Geçiş Önceliğini, lütfen trafikte de Esirgemeyelim.

Bunun yanında, daha geniş bir kamuoyuna kampanyamızı duyurmak amacıyla; Posta İşletmeleri Müdürlüğü üzerinde “**Elazığ’da ikibinbir, Trafikte Tedbir,Uymayanlara Tekdir,Uyanlara Takdir, Takdirin Kaynağı Eğitimdir**” ibaresi yazılı bulunan 2 (iki) adet klişenin gönderilerek Elazığ’da posta ile giden tüm zarflar üzerine basılması ile insanların dikkatinin trafik konusuna çekilmesi sağlanmıştır.

3. Hedef Kitlenin Eğitimi

1. Hedef kitle olarak belirlenen öğrenciler,resmi kurum sürücülere, ticari araç sürücülere,sürücü okullarındaki aday sürücüler ile özel kuruluşlardaki araç sürücülere ile ilgili ön görüşme sonucu belirlenen bilgiler doğrultusunda 3’er aylık eğitim programı hazırlanarak “Yaya Ve Sürücü Eğitimi Seminerleri” yapılmıştır.

Bu konuda 2001 yılının ilk üç aylık döneminde 5335 öğrenciye, 836 ticari araç sürücüsüne, 670 aday sürücüye ve 190 Resmi Kuruluş sürücüsüne olmak üzere toplam 7516 sürücüye eğitim verilmiştir.

2. Sürücü ve yaya eğitiminin daha da yaygın hale getirilmesi amacıyla ilçeler,beldeler ve köylerde de trafik eğitimi verilmesi konusunda ilçelerde Kaymakamların koordinesinde Jandarma,Polis ve Milli Eğitim işbirliği ile aylık program dahilinde belirlenmiş olan hedef kitleye yönelik trafik eğitimi faaliyetleri devam ettirilmektedir. Özellikle traktör sürücülerine şeker pancarı teslim döneminde teslim yerlerinde eğitim yaptırılmış. eğitime katılan traktör sürücülerine reflektör dağıtılmıştır (Pancar Şirketlerince) Böylece traktörlerin kaza oranı sifira indirilmiştir.

3. Yine aylık bir programa bağlanarak şehir içinde ve şehir dışında olmak üzere sürücülere ve yayalara yönelik eğitim faaliyetleri yürütülmüştür. Bu çalışmanın sonucu doğrudan trafiğin içinde trafik kural hatası yapan araç sürücüsü tespit ederek yaptığı hatanın düzeltilmesi hedeflenmiştir. Özellikle yollarda yapılan eğitimlerde;

- Kavşaklarda geçiş önceliği kuralına uyulması,
- Hız kurallarına uyulması,

- Trafik ışıklarına uyulması,
- Emniyet kemeri kullanımının sağlanması,
- 10 yaşından küçük çocukların ön koltukta oturmalarının önlenmesi,
- Hatalı parkların önlenmesi,
- Trafik işaretlerine uyulmasının sağlanması hususlarında sürücülere yönelik eğitim çalışmaları yapılmıştır.

Yayalarla ilgili yollarda yapılan eğitimlerde ise karşıdan karşıya geçişlerde yayalar için en güvenli yerler olan ; alt ve üst geçitler, yaya ve okul geçitleri, trafik polisi veya trafik ışıklarının bulunduğu yerler, Kavşaklardan geçişlerin yapılması anlatılmıştır. (Elazığ Keban’da sıcağın dolayısıyla “köprünün üstünde yatmak zorunda kalan ineklerin dahi yolun kenarına dizilerek yattıkları” düşünüldüğünde, toplu yaşamın bireyleri belli kurallara uymaya zorladığı ve böylece düzenin sağlandığı anlaşılmaktadır.)**Ek-2.** – (Yayalara kırmızı ışık yanmasına rağmen yaşlı bayan, yanında torunuyla karşıdan karşıya geçmek ister. Yolun kenarında duran Trafik Polisi, yaşlı bayanın karşıya geçeceğini anlayarak: -Teyze, nereye gidiyorsun? Yaşlı bayan Trafik Polisine ters ters bakarak: -Densize bak, kaynatamgile gidiyorum, sanane.)

4. Doğrudan ulaşma imkanı olmayan toplum kesimlerine ulaşmak amacıyla, İl Emniyet Müdürü olarak gazete, televizyon ve radyo kuruluşlarını bizzat ziyaret ederek, Kampanyaya katkıları talep edilmiş olup,

- a) Anne ve babalara (Çocuğunuzun akşam eve sağlıklı gelmesini istiyorsanız)
- b) Öğrencilere (yarın sizde sürücü olacaksınız)
- c) Sürücülere (sizde okula giden çocuğunuz var)

hitap eden trafik spotları söz konusu kuruluşlarca yayınlanarak daha geniş kitlelere ulaştırılmış ve trafik bilinci arttırılmaya çalışılmıştır.

5. Yerel basınımızın desteği artarak devam etmiş olup gazetelerde her gün trafik spotları yayınlanmış, yerel televizyonlarda Elazığ halkını bilgilendirici trafik konulu yayınlar yapılmış, eğlence programlarında trafik bilgi yarışmaları düzenlenmiştir. Doğru cevap verenler içinden seçilen katılımcılara hediyeler verilerek toplumun trafik konusuna ilgisi arttırılmıştır.

6. Emniyet Müdürlüğü hizmetlerindeki araçları kullanan 263 oto sürücüsüne “Güvenli Sürüş Teknikleri” konulu trafik eğitimi verilmiştir.

7. Trafik eğitiminden asıl sorumlu kuruluş olan Milli Eğitim Müdürlüğü ile işbirliği içerisinde bir kısım eğitim faaliyetleri yapılmıştır. Okullarda sürdürülen eğitim çalışmalarına ilave olarak; Milli Eğitim Müdürlüğü bünyesinde bulunan norm kadro fazlası 60 Öğretmene trafik eğitimi verilerek okullardaki trafik eğitiminde faydalanılmaları sağlanmıştır.

Milli Eğitim Müdürlüğünün hizmet içi eğitiminde gerek öğretmenlere, gerekse yardımcı hizmetlilere yönelik ayrıca birlikte yapılan eğitim faaliyetlere çerçevesinde trafik konulu konferanslar verilmiştir.

Milli Eğitim Müdürlüğünün halk eğitim çalışmaları nedeniyle toplanan kursiyerlerine de yine her dönem için koordineli olarak trafik konulu konferans düzenlenmiştir.

8. Belediye Başkanlığı ile yapılan koordineli faaliyetler çerçevesinde, yetersiz olan alt yapının iyileştirilmesiyle insanların trafik kurallarına uymalarının temini

amacıyla yaya ve okul geçitlerinin arttırılması, trafik işaretlerinin daha düzenli yapılması konusunda İl Trafik Komisyonunda karar alınarak belirlenmiş olan yerlerde yaya ve okul geçitleri yapılması, kavşakların sinyalize edilmesi istenmiştir.

9. Elazığ İl Emniyet Müdürlüğümüzce ISO-9002 Kalite Güvence Belgesi alınmış olup, bu konuda dış müşterinin kolayca ulaşarak şubemizle ilgili ihtiyacı olan bilgileri kısa yoldan alabilmesi için internet ortamında açılmış olan web sitemize trafik eğitimine yönelik bilgilerin de aktarılması sağlanmıştır.

10. İlimizde bulunan 12 adet internet cafe ve 30 civarında oyun yerinde bulunan bilgisayarların ilk açılışında kullanıcıların dikkatinin çekilmesi amacıyla hazırlanan masa üstü görüntüsüyle gençlerin ilgisinin trafik konusuna çekilmesi sağlanmıştır.

İnternet cafe bilgisayar kullanıcılarının aynı zamanda e-posta adresimize iletecekleri mesajlar karşılığında kitap hediyesi verileceği duyurularak ilgilerinin arttırılmasına çalışılmıştır.

11. Teşkilatımızın 156.yılı kutlamaları etkinlikleri içerisinde oluşturulan trafik sergisinde başlatılan ve yollarda, şehirlerarası terminal çıkışında, kahvehanelerde “**Trafikte Taahhüname**” kampanyası gerçekleştirilmiştir. Kurallara uyanlara takdir ve teşekkür belgesi verilmiştir. **Ek-7.**

Bu kampanyada asıl amaç gerek yayaların gerekse sürücülerin dikkatinin trafik konusuna çekilmesi, onların bilgilendirilmeleri olup aynı zamanda trafik kaza sebepleri olan yaya ve sürücü hatalarının önlenmesidir.

12.156.Yıl nedeniyle Sergi faaliyetleri çerçevesinde başlatılmış olan ve Karayolları 8.Bölge Müdürlüğünün katkılarıyla hazırlanan M.Ali ÇAKIR Polis Karakolu bahçesinde kurulan trafik eğitim pistinde sergimizi ziyarete gelen çocukların eğitimine katkıda bulunulmuştur.

13. Elazığ İlimizde Milli Eğitim Müdürlüğü işbirliği ile, ilköğretim okullarında şiir ve resim, ortaöğretim okullarında kompozisyon yarışması, Ticaret Odası Başkanlığı ve Şoförler ve Otomobilciler Odası Başkanlığı işbirliği ile 5 yıldan az olmamak kaydıyla, geçimini şoförlük mesleğinden kazanıp hiç kaza yapmamış ve trafik cezası yazılmamış ticari araç sürücülerinin ödüllendirilmesi suretiyle onların teşvik edilerek trafik bilircinin yükseltilmesi amacıyla Valilik Makamının olurlarıyla çalışma başlatılmış olup, yapılan değerlendirmeler sonucu trafik haftasında ödülleri verilmiştir.

14. Söz mü? İsimli Trafik konulu,oyuncularının teşkilatımızdan seçildiği Teşkilatımız personeline yazılan 2 perdelik tiyatro oyunu hazırlanmış sahneye konulmuş oyun sonunda tüm izleyicilere “trafik ışık ve işaretlerine uyacağım,trafik polisinin ikazlarına uyacağım” şeklinde **söz verdirilmiştir**. Her okulda, ilçede, kamu kurum ve kuruluşlarda, civar illerde söz verdirilerek oldukça faydalı olduğu görülmüştür. **Ek-8.**

15-Emniyet Genel Müdürlüğü Polis Dergisi, Türkiye Polis Emeklileri Sosyal Yardımlaşma Derneği Dergisi, Vazife Malulü ve Şehit Aileleri Polis Yardımlaşma Derneği Dergisi ve Şoförler Federasyonunun çıkardığı Şoför ve Trafik Dergisine gönderilmek üzere Basın Bülteni hazırlanarak o güne kadar yapılan çalışmalar yayınlanmak üzere gönderilmiştir.

16. Faaliyetlerimiz basın tarafından ilgiyle izlenmiş ve haberler vasıtasıyla yaygınlaştırılmıştır. Kamuoyunun oldukça desteği olmuştur.

C. KAMPANYA SONUCUNUN DEĞERLENDİRİLMESİ

Elazığ ilinde 2001 yılı içerisinde **Trafik Eğitim Yılı** adı altında düzenlenen kampanya faaliyetleri çerçevesinde;

2001 yılında meydana gelen trafik kazaları sayısı ile can ve mal kayıplarının 200 yılı içerisindeki trafik kaza istatistikleriyle karşılaştırılması yapıldığında:

AZALIŞ

	İL GENEL	İL MERKEZ
TOPLAM KAZA SAYISI	%21	%7,7
ÖLÜMLÜ KAZA SAYISI	%45	%50
YARALAMALI KAZA SAYISI	%14.7	%11.7
MADDİ HASARLI KAZA SAYISI	%10.2	%6.5
ÖLÜ SAYISI	%28	%50
YARALI SAYISI	%20.3	%17.1

Oranlarında azalma meydana geldiği görülmüştür.

Geçmiş yıllara göre 2001 yılında sürdürülen Kampanya çerçevesinde trafik suçu işleyen sürücü sayısında azalma sağlanmıştır.

Daha önceki yıllarda en çok kaza nedeni olan trafik kurallarına uyulması hususunda Elazığ İlimiz bazında çok büyük ilerleme kaydedilmiş olup, söz konusu kuralları ihlal eden sürücü sayısında da büyük ölçüde düşüş sağlanmıştır.

Elazığ'da 2001 Trafikte Eğitim yılı kampanyası sonucunda trafik güvenliğinin sağlanmasında yetki ve sorumlulukları bulunan kuruluşların birbiriyle daha uyumlu çalışmaları ve sorumluluklarını yerine getirmeleri konusunda daha duyarlı davranmaları sağlanmıştır. Halkın trafik polisine desteği ve trafik güvenliğine katılımı artmıştır.

Yürütülen Kampanya; eksikliklere rağmen Elazığ ili ölçeğindeki sayısal veriler ışığında görüldüğü gibi olumlu sonuçlar doğurmuştur. Yukarıda sunulan verilerin yanında; sosyal araştırmalarla da doğrulanabilecek şekilde bölge halkımız ve görevlilerimizin bilinçlenmesinde önemli bir aşama kazanılmıştır. İfade edilmelidir ki, bu olumlu sonuçlar sadece trafik alanıyla sınırlı kalmamış, daha uygar ve nezaket ölçülerini kazanmış bir sosyal yaşam oluşmasına da katkıda bulunmuştur.

Fırat Üniversitesi öğrencilerinin polise bakış açısı ve Elazığ Emniyet Müdürlüğü'nün düzenlemiş olduğu kampanyaların etkileri konusunda 2832 öğrencinin katılmış olduğu ankete göre öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun (%45.7) aşağıdaki grafikte de görüleceği gibi bu kampanyanın sadece 2001 yılında değil her zaman trafikte eğitimin sürdürülmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

“Başka” seçeneğinde ise trafik kontrollerinin arttırılmasının, sürücü kurslarının daha sık denetlenmesi gerektiğini ifade etmişlerdir.

SEÇENEKLER	F	YÜZDE
------------	---	-------

Kampanyadan haberim yok	444	15,68
Sadece 2001 yılında değil, her zaman trafikte eğitim sürdürülmesi gerekir	1294	45,7
Amacına ulaşmayacağını düşünüyorum	326	151,51
Çok yararlı olacağını düşünüyorum	611	21,58
Başka	157	5,53
TOPLAM	2832	100.00

IV. SONUÇ

Elazığ ilinde yapılan Kampanya öncesi trafik güvenliği alanında eğitime yönelik saptanan sorunlar ülke genelinde de geçerli olan sorunlardır. Bu sorunları genel olarak dile getirmek gerekirse;

1- Trafik eğitimi, yaşam için –yaşam ile- yaşam gibi amaca dönük olmalıdır. Özellikle sürücü okullarında, ilköğretimde ve kitle iletişim araçları yoluyla verilen eğitimler kişilerin yaya, yolcu ve sürücü olarak trafikte bulduklarında ihtiyaçları olabilecek bilgileri içermelidir.

2- Trafik eğitiminin gerçekçi ve ulaşılabilir hedefleri olması gerekir. Öğrenen eğitim içeriğini günlük yaşamda uygulama imkanı bulmalıdır.

3- Trafik eğitimi, tekrar ve pekiştirme gerektirir. Yani ilköğretimde veya sürücü okulunda alınan trafik eğitimi, TV veya bir başka şekilde tüm yaşam boyunca tekrarlanmalı, güncellenmeli ve yenilenmelidir.

4- Trafik eğitimi ekonomik olmalı; yani en az sürede en çok bilgi, en anlamlı şekilde en iyi yolla öğrenene aktarılmalıdır.

5- Trafik eğitimi bütün olmalıdır; bilgi beceri ve tutum bir arada verilmelidir. Bu özelliklere sahip sürücüler ceza almamak, polise yakalanmamak yada korkudan dolayı değil, doğru davranışta bulunmak, trafik kurallarına uymak ve kazaya sebebiyet vermemek için eğitilmelidir.

6- Trafik eğitimi planlı olmalıdır. Bu planlama; yaş, trafikte bulunma şekli (yaya, yolcu, sürücü), risk bilgileri, coğrafi ve diğer trafiği etkileyen unsurlara göre yapılmalıdır.

7- Trafik eğitimi bilimsel olmalıdır. Usta-çırak ilişkisinden ziyade çeşitli araştırma ve çalışma sonuçları doğrultusunda elde edilen trafiği doğrudan ve dolaylı yönlerden etkileyen doğru trafik davranışları, bilimsel yöntemlerle değerlendirilerek eğitim içeriği değerlendirilmelidir.

8- Trafik eğitimi işlevsel olmalı, teori ile sınırlı kalmamalıdır. Kişi öğrendiği bilgileri uygulayabilmeli ve öğrendiklerini diğer yol kullanıcılarına aktarabilmelidir.

9- Öğrenilen bilgiler her zaman ve her yerde uygulanmalı, uygulama yalnızca sürücü belgesi sınavı için polis jandarma gibi kolluk kuvvetleri ile eş zamanlı düşünülmemelidir. Her zaman gerekli olacağına inanılmalıdır. Güncel yaşamımızın önemli bir parçası olan trafik eğitimi “toplumsal yaşam içinde hayatla beraber ve tüm üyelerinin hem öğretmen hem de öğrenci konumunda buldukları özgün bir eğitim alanı oluşturmaktadır. Aksi takdirde:

“Kırmızı ışıkta geçen sürücüye; “Niçin geçtin, kırmızı ışığı görmedin mi?” diyen trafik polisine sürücü; “Vallahi memur bey, kırmızıyı gördüm ama seni görmedim, kusura bakma.” Diyebiliyor.

Bu özgünlüğün gereği, güvenlik hizmetlerimiz çerçevesinde, “size yardım edebilmemiz için lütfen bize yardımcı olun” ilkesi ile toplum yapısına olumlu katkı sağlama ortak çalışmalarındaki “toplumlu ve hayatla beraber bilinçlenme ve eğitim” temel felsefesi, trafik alanında da benimsenmiştir.

Dur! Kural bir, Trafikte Tedbir, Uymayanlara Tekdir, Uyanlara Takdir, Takdirin Kaynağı Eğitimidir – trafik kurallarına uyararak sevdiklerinizi hayata bağlayınız gibi özlü yaklaşımlarla sağlıklı bir trafik kültürü oluşturmak zorundayız. Zira, trafik kültürü ve bilincini kazanmak toplumsal kültürün gereğidir. (Temelle Dursun Kamyona 6m. yüksekliğinde eşya yüklemişler. İstanbul’a götürüyorlar. Giderken 100m. ileride bir köprü gözlerine çarpmış. Köprü yüksekliği 4,50m. belirtilmiş. Temel arabayı köprüye 15m. kala yavaşlatmış. Dursun etrafa bakmış. Temele “ Temel gazla etrafta polis falan yok”) Bununla Emniyet Kemerini bağlamayıp polisi görünce bağlamanın hiçbir farkı yok. (Kendini Kandırmak)

10- Sürücü okullarında amaç ticari olarak çok sürücü mezun edip çok para kazanmak değil, trafik kurallarını bilen, bildiği kuralları uygulayan ve uygulatan, trafikteki risk bilgileriyle donatılmış sürücü yetiştirmek olmalıdır.

11- İlköğretim okullarında öğrencilere (çocuklara) öncelikle bütün bilgiler değil, okula geliş gidişlerde ve oyun sahalarında ülke şartları da göz önüne alınarak ihtiyaç duydukları bilgiler verilmelidir.

12- Ebeveynler doğru davranışta bulunarak çocuklarına bu yönde eğitmeli ve örnek olmalıdır.

13- İlköğretim okullarında tüm öğrencilere bisiklet ehliyeti verilmesi adı altında trafik eğitimi verilmeli ve eğitim sonucunda bisiklet ehliyeti verilmeli. yerleştiriliyor.

Elazığ İlindeki sorunun lokal çözümüne yönelik eğitim Kampanyamızın başarılı olduğu yukarıda belirtilen istatistiklerde de görülmektedir. O halde, ülke genelinde de düzenlenecek trafik eğitim kampanyaları ile trafik güvenliği sağlanabilecek, trafikte insanların daha güvenli şekilde ölmeden yaralanmadan bulunmaları mümkün olacaktır. Unutulmamalıdır ki, **güvenli ve düzenli trafik hepimize her yerde ve her zaman gereklidir.** Bu nedenle trafik kurallarına uyalım uymayanları uyaralım. Bunu herkes kabullenmelidir.

KAYNAKÇA

1. ARSLAN F. 155. Yıl Anısına Polisin Hatıra Defterinden 2000
2. ARSLAN F., CANPOLAT A., ERTÜRKMEN N. Söz mü? İsimli tiyatro Elazığ 2001
3. ARSLAN F., Dr. ARSLAN M. Metin, Dr. BALI M. Lise Trafik Bilgisi Ders Kitabı. 2001
4. ARSLAN F., Dr.ARSLAN M. Metin, Dr. KAYA F. Trafik ve İlk Yardım Eğitimi 2000
5. SÖNMEZ A. “Türkiye’de Trafik Kazaları ve Sürücü Kusurları Sonucu; Polis Bilimleri Dergisi 1999-2000 Sayı 5-6
6. Ankara Trafik Dergisi, Ocak-Şubat 2002, Sayı 2
7. Elazığ İl Emniyet Müdürlüğü Trafik İstatistikleri.
8. Elazığ 2001 Trafik Eğitim Yılı Kampanya Dökümanları
9. Karayolları Trafik Yönetmeliği, Karayolları Gn.Md.lüğü Ankara 1998
10. Ölümlü Kazaların Azaltılması İçin Düşük Maliyetli Yol ve Trafik Mühendisliği Önlemleri, Ankara 2001 (T.C. EGM – Trf. Hzm. Bşk. Trf.Arş.Mrk.Md.lüğü)
11. Polis Okulları Ders Kitapları II , Ankara 1997 (T.C. EGM Eğt. D.Bşk.lığı)
12. Türkiye ve Dünyada Karayolu Trafik Kazaları Değerlendirmeleri, Ankara 2001 (T.C. EGM – Trf. Hzm. Bşk. Trf.Arş.Mrk.Md.lüğü)
13. Türkiye ve Dünyada Karayolu Trafik Kazaları Değerlendirmeleri II, Ankara 2001 (T.C. EGM – Trf. Hzm. Bşk. Trf.Arş.Mrk.Md.lüğü)

14. Türkiye ve Dünyada Sürücü Eğitimi, Ankara 2001 (T.C. EGM – Trf. Hzm. Bşk. Trf.Arş.Mrk.Md.lüğü)
15. Türkiye'nin Güvenliği Sempozyumu (Tarihten Günümüze İç ve Dış Tehditler) Bildiriler Elazığ –2002 – Fırat Üniversitesi Rektörlüğü
16. Trafik İstatistik Yıllığı ,2000 (T.C. EGM Trf. Hzm. Bşk.lığı)
17. Trafik Güvenliği Hakkında Derlemeler ve Trafik Kültürü II, Ankara 2001 (T.C. EGM – Trf. Hzm. Bşk. Trf.Arş.Mrk.Md.lüğü)
18. Ulaştırma Dünyası Dergisi, Nisan 2001